

RMK ohutusjuhend võsa- ja kettsaega ning trimmeriga töötamisel

1. Üldsätted

Juhend kehtestab tööohutuse nõuded võsa- ja kettsaega ning trimmeriga töötamisel.

2. Mõisted

Juhendis kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 2.1. töövahend – masin, seade, transpordivahend, tööriist või muu tööks kasutatav vahend;
- 2.2. piirkonna juht – struktuuriüksuse piirkonda juhtiv töötaja, kes sõlmib, muudab ja lõpetab piirkonna töötajaga töölepingu (MKO, MKT, TMO);
- 2.3. otsene juht – juht, kes annab vahetult töötajale tööülesandeid ja kontrollib nende täitmist.

3. Tööohutuse üldnõuded

- 3.1. Kõigile töötajatele korraldatakse enne tööle asumist juhendamise ja väljaõpe.
- 3.2. Struktuuriüksuse juht või piirkonna juht lubab töötaja tööle, kui ta on veendunud, et töötaja tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldust ning oskab ohutuid töövõtteid praktikas rakendada.
- 3.3. Lubatud on teha ainult seda tööd, milles töötajat on juhendatud ja mille ohutuid töövõtteid ta tunneb.
- 3.4. Töötajal on õigus keelduda tööst, millega toimetulekus ja mille ohutusnõuete tagatuses ta ei ole kindel ning ta on kohustatud sellest viivitamatult teavitama otsest juhti.
- 3.5. Võsa- ja kettsaega lubatakse töötama isikuid, kes on vähemalt 18 aastat vanad.
- 3.6. Metsakasvatustöödel töötamisel peab töötaja omama kutsetunnisust „Raietöoline, tase 3“ või „Metsur, tase 4“.
- 3.7. Töötaja tohib kasutada ainult vastavaks tööks ettenähtud ja töökorras töövahendit. Keelatud on kasutada töövahendit, mille käsitemiseks puuduvad töötajal oskused ja mille kohta ei ole töötajat teavitatud ohututest töövõtetest.
- 3.8. Märkates tööohutusnõuete rikkumist teiste töötajate poolt, peab töötaja viivitamatult juhtima sellele tähelepanu, rikkumise jätkumisel teavitama otsest juhti.
- 3.9. Töökohale ei tohi lubada kõrvalisi isikuid.
- 3.10. Kui töötamisel võib ohtu sattuda tööobjektile viibivate isikute elu või tervis tuleb tööd koheselt peatada.
- 3.11. Raielangil ja raadamisobjektile töötamise ajal töökohustusi täitvad isikud peavad masinast väljas olles kandma tähtaegset tööstuslikku kaitsekiivrit (EN 397) ja demaskeerivat värvi riietust (nt ohutusvest, helkurvest).
- 3.12. Töötaja peab teavitama otsest juhti kõigest töö ajal märgatud riketest või puudustest.
- 3.13. Töötajal on tööandja poolt väljastatud töövahendite ja isikukaitsevahendite kasutamine lubatud ainult tööülesannete täitmisel.
- 3.14. Töötajal peab tööobjektile olema kaasas mobiiltelefon ja tähtaegne esmaabipakk.
- 3.15. Sõiduk, millega töötaja töökohale saabus, tuleb parkida töökohalt lahkumise suunas, et õnnetuse korral saaks kiiremini tegutseda.

4. Võsasaega töötamine

- 4.1. Võsasaega töötades on töötaja kohustatud:
 - 4.1.1. kasutama järgnevat isikukaitsevahendeid:

- 4.1.1.1. üle 3 meetri kõrguses taimestikis töötamisel tähtaegset tööstuslikku kaitsekiivrit (EN 397) koos kaitsemaski ja kuulmiskaitsevahendiga. Alla 3 meetri kõrguses taimestikis töötamisel kaitsemaski või kaitseprille ja kuulmiskaitsevahendit;
- 4.1.1.2. kinniseid tugevama konstruktsiooniga libisemist takistava tallaga jalanõusid;
- 4.1.1.3. tugevast riidest pika säärega pükse;
- 4.1.1.4. demaskeerivat värvi tööriietust;
- 4.1.1.5. töökindaid;
- 4.1.2. kasutama ainult vastavale margile ettenähtud lõikeseadet;
- 4.1.3. veenduma, et lõikeseadme kinnitusmutter on kindlalt fikseeritud;
- 4.1.4. veenduma, et lõikeseadmepool on margile vastav ja vigastusteta kaitsekate ning see on kinnitatud;
- 4.1.5. kontrollima lõikeseadme seisukorda, pragude ja mõrade puhul tuleb lõikeseade välja vahetada;
- 4.1.6. veenduma, et lõikeseade liigub vabalt ja ei ole kõrvaliste esemetega kokkupuutes;
- 4.1.7. seiskama mootori, kui lõikeseade kiilub kinni;
- 4.1.8. veenduma, et lõikeseade tühikäigul ei pöörle;
- 4.1.9. seiskama mootori tööorgani puhastamisel ja lõikeseadme läheduses muid tegevusi tehes;
- 4.1.10. töötama võsasaega, mis on kinnitatud kanderihmadele;
- 4.1.11. kontrollima, et kanderihmade kiirkinnitus on töökorras ja võimaldab ohu korral kiiresti võsasaet kanderihmadest vabastada;
- 4.1.12. kasutama võsasaet mootoris ainult pliivaba kütust;
- 4.1.13. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid;
- 4.1.14. peatama töö, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 15 meetrit);
- 4.1.15. hoidma teise võsasaega töötava töötajaga vähemalt 15 meetrilist vahekaugust;
- 4.1.16. langetama üle 8 cm jämedusega puid kahe lõikega tüve mõlemalt küljelt;
- 4.1.17. peatama töö tugeva vihma või äikese ajal.
- 4.2. Keelatud on kasutada langetamisel võsasaeketta sektorit, mis jääb kujutletava kella 11 ja 14 vahele, sest oht tagasilöögiks on suur.

5. Trimmeriga töötamine

- 5.1. Trimmeriga töötades on töötaja kohustatud:
 - 5.1.1. kasutama järgnevaid isikukaitsevahendeid:
 - 5.1.1.1. kaitsemaski või kaitseprille ja kuulmiskaitsevahendit;
 - 5.1.1.2. kinniseid jalanõusid;
 - 5.1.1.3. tugevast riidest pika säärega pükse;
 - 5.1.1.4. töökindaid;
 - 5.1.2. kasutama ainult vastavale margile ettenähtud lõikeseadet;
 - 5.1.3. veenduma, et lõikeseadme kinnitusmutter on kindlalt fikseeritud;
 - 5.1.4. veenduma, et lõikeseadmepool on margile vastav ja vigastusteta kaitsekate ning see on kinnitatud;
 - 5.1.5. kontrollima lõikeseadme seisukorda, pragude ja mõrade puhul tuleb lõikeseade välja vahetada;
 - 5.1.6. veenduma, et lõikeseade liigub vabalt ja ei ole kõrvaliste esemetega kokkupuutes;
 - 5.1.7. seiskama mootori, kui lõikeseade kiilub kinni;
 - 5.1.8. veenduma, et lõikeseade tühikäigul ei pöörle;

- 5.1.9. seiskama mootori tööorgani puhastamisel ja lõikeseadme läheduses muid tegevusi tehes;
- 5.1.10. kasutama trimmeri mootoris ainult pliivaba kütust;
- 5.1.11. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid;
- 5.1.12. peatama töö, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 15 meetrit);
- 5.1.13. hoidma trimmeriga töötava teise töötajaga vähemalt 15-meetrilist vahekaugust;
- 5.1.14. peatama töö tugeva vihma või äikese ajal.
- 5.2. Enne trimmerdama hakkamist tuleb üle vaadata hooldatav ala, et sinna ei oleks sattunud esemeid (kivid, taara jne), mis võivad trimmeri lõikeseadme poolt saadud löögi tulemusel lennata ja põhjustada vigastusi või purustusi.

6. Kettsaega töötamine

- 6.1. Kettsaega töötades on töötaja kohustatud:
 - 6.1.1. kasutama järgnevat isikukaitsevahendeid:
 - 6.1.1.1. tähtaegset tööstuslikku kaitsekiivrit (EN 397) koos kaitsemaski ja kuulmis-kaitsevahendiga;
 - 6.1.1.2. saeketi lõikevastase elemendiga tööpükse, mis peavad vastama vähemalt kaitseklassile 1;
 - 6.1.1.3. saeketi lõikevastase ja tugevdatud ninaga töökummikuid või saapaid;
 - 6.1.1.4. demaskeerivat värvi tööriietust;
 - 6.1.1.5. töökindaid;
 - 6.1.2. töökohale kaasa võtma ja vajadusel kasutama pööramiskonksuga langetuslabidat, -kiile, haaratsit, konksu ja tööriistavööd;
 - 6.1.3. eemaldama enne langetamist puu ümbert võsa ja lamapuit ning tegema taganemiseks 45 kraadi all 2–3 m pikkused rajad;
 - 6.1.4. langetama töökohal kõik puud, mis võivad ohustada ennast ja teisi isikuid;
 - 6.1.5. peatama langetamise, kui kõrvaline isik siseneb ohtlikusse tsooni (≤ 50 meetrit puu langetamise kohast);
 - 6.1.6. katkestama viivitamatult töö, kui vigastatakse elektriliini, pärast seda tuleb ohtlik koht tähistada ja teavitada otsest juhti;
 - 6.1.7. paigutama raietööde ohutusmärgid, kui otsene juht on seda nõudnud;
 - 6.1.8. teavitama otsest juhti täiendavate ohutusmärkide paigaldamise vajadusest;
 - 6.1.9. tähistama lõpuni läbi saagimata või rippesse jäänud puud;
 - 6.1.10. kasutama kettsae mootoris ainult pliivaba kütust;
 - 6.1.11. sulgema tankimise järgselt kindlalt kütusekanistri ja kütusepaagi kinnituskorgid.
- 6.2. Kui töökohaga piirnevad või seda läbivad elektriliinid, võib puud langetada ainult liinivaldaja kirjalikul loal.
- 6.3. Keelatud on raiuda tugevama kui 12 m/s tuulega, äikese ja paduvihmaga ning tiheda uduga (tihedaks loetakse udu, kui 50 m kauguselt ei ole näha inimese siluetti).
- 6.4. Tuulemuru ja -heite koristamisel tuleb puud langetada tuulemuru suunas. Esimeses järjekorras tuleb langetada kõige ohtlikumad puud. Enne puu langetamist tuleb kõrvaldada lahtised rippuvad oksad ja ladvaotsad.
- 6.5. Tuulemurrus töötamisel ja jämedamate puude (rinnasdiameetriga üle 90 cm) langetamisel peab töökohal töötama üheaegselt vähemalt kaks töötajat.
- 6.6. Langetatavale puule tuleb teha esmalt langetussuunas langetussälk. Sälgu sügavus peab olema sirgel puul mitte alla 1/4 tüüka jämedusest, kaldu kasvanud ja pehastunud puudel mitte alla 1/3 tüüka jämedusest. Pehkinud ja jalalkuivanud puude sälkamist võib teha ainult saega, olles eelnevalt kontrollinud puu seismiskindlust ja vajadusel eemaldada murdunud ladvad või oksad.
- 6.7. Langetuslõige tuleb teha langetussälgu tasapinnast kõrgemale.

- 6.8. Langetamisel tuleb jätta pideriba 1/10 tüve läbimõõdust, keelatud on langetatavat tüve täielikult läbi saagida. Vajadusel tuleb kasutada langetuslabidat või -kiilu.
- 6.9. Puutüve langema hakkamisel tuleb taganeda ohutusse kaugusse (45 kraadise nurga all langetussuuna vastassuunast).
- 6.10. Kännust kokkukasvanud puid või üle 5 kraadise kaldega puid tuleb langetada loomuliku kalde suunas. Murdunud puud tuleb langetada murdele ristisuunas, kusjuures peab kontrollima eelnevalt murde tugevust. Pinges olevate puude langetamisel ja laasimisel tuleb eelnevalt hinnata situatsiooni ohtlikkust ning vajadusel kasutada abivahendeid vältimaks sae kinnikiilumist, rebendi või tagasilöögi ohtu. Rebendite vältimiseks tuleb pinges puude läbisaagimisel pinge leevendamiseks teha pideriba külgedele kerged sisselõiked.
- 6.11. Rippesse jäänud puu langetamisel tuleb järgida järgnevaid nõudeid:
 - 6.11.1. keerata tüvi langetuslabida või -lindiga endast eemale, mitte kunagi enda poole;
 - 6.11.2. lohistada puu maha metsamasina või vintsi abil;
 - 6.11.3. mitte langetada puud, mille najal on rippes puu;
 - 6.11.4. mitte lõigata rippes puu tüükaotsast notte;
 - 6.11.5. mitte maha paisata rippes puud teise puu pealelangetamisega;
 - 6.11.6. mitte töötada rippes puu all.
- 6.12. Keelatud on töötada rippesse jäänud puu ohtlikus läheduses.
- 6.13. Raiutud puu laasimine toimub suunaga tüükast ladvani. Laasida ei tohi:
 - 6.13.1. seistes ise laasitava tüvel;
 - 6.13.2. oksti, millele tüvi kindlalt toetub;
 - 6.13.3. oksti kokkutõmmatud tüvede pakis või oksti, mis asuvad teiste tüvede või kändude vahel pinge all.
- 6.14. Laasijate omavaheline kaugus peab olema vähemalt 10 m.
- 6.15. Tuule poolt heidetud puud tuleb esmalt kännust järgata.
- 6.16. Tuuleheite puude väljapööratud juurekamakas tuleb peale järkamist metsamasina või vintsi abil tagasi tõmmata.
- 6.17. Keelatud on töötada saeplaadi otsa ülemise veerandiga, sest oht tagasilöögiks on suur.